

uspjelo obnovljenom drevnom zamku toga dijela grada a prisustvuju mu predstavnici slijedećih zemalja: Austrije, Čehoslovačke, Italije, Jugoslavije, Mađarske i jugozapadne Njemačke.

Jugoslaviju su na ovom trećem sastanku, koji je i povod ovom napisu, zastupali predstavnici S.R. Hrvatske i S.R. Slovenije. Osim samog radnog dijela sastanka, koji se odvijao uglavnom po unaprijed određenu planu, sam skup je bio obogaćen i uspješnim izletima u bližu ili dalju okolicu grada Gorice. Tako su sudionici skupa imali prilike vidjeti drugog dana sastanka Aquileju i Grado (Gradež), trećeg dana slikoviti zamak u Duinu (Devinu) te na kraju Tolmezzo i Udine. U Tolmezzu su bili posebno zadivljeni Etnografskim muzejem (Museo delle tradizioni popolari), koji je izvrsno raspoređen te brižno čuvan i održavan.

Da Talijani sami veoma mnogo drže do tih skupova u Gorici, vidi se i po ugledu njihovih predstavnika. Tako je npr. prvom sastanku, tj. onom posvećenom pisanoj poeziji, prisustvovao među ostalima G. Ungaretti, jedan od najvećih njihovih suvremenih lirika, drugom sastanku, tj. onome posvećenom pisanoj pripovjedačkoj umjetnosti Carlo Bo, jedan od najutjecajnijih njihovih književnih kritičara, a ovom skupu, koji je bio posvećen folklornim tradicijama srednjoevropskih naroda, Paolo Toschi, jedan od najsnažnijih proučavača na području talijanske usmene književnosti i koji je, uz put budi rečeno, kao glava Predsjedništva upravljao i čitavim skupom svih pet dana koliko je taj skup trajao.

Sam susret, odnosno sastanak, otvorio je Michele Martina, načelnik grada Gorice. O značenju toga skupa govorio je i Rocco Rocco, glavni tajnik svih dosad održanih sastanaka, dok je prvi predavač, čije su se riječi odnosile na jedan od dijelova glavne teme, bio G. B. Bronzini, sveučilišni profesor u Bariju. Njegovo predavanje »Nacionalno i evropsko u talijanskoj usmenoj poeziji« bilo je jedno od najposebnijih na čitavu sastanku. Među Talijanima koji su prisustvovali skupu, a čitali su svoje referate treba navesti već spomenutog P. Toschija, zatim G. Perusinja, Lo Nigra, G. D'Aronca, Q. Principa i M. Sansonea. Među Austrijancima posebno je bilo zanimljivo saopćenje »Značenje austrijske pučke popijevke« Franza Ebnera, a posebnu pažnju prisutnih privuklo je i predavanje Nijemca Rudolfa Schende »Pisana književnost i pučko štivo«. Uspjelo je bilo i predavanje Njemice Ine Marije Greverus i njezina zemljaka Günthera Kapfhammera. Od predstavnika iz Jugoslavije pročitali su svoje radove Milko Matičetov, Vilko Novak i Valens Vodušek iz Ljubljane, a u diskusiji koja se odvijala na kraju samog sastanka sudjelovali su Maja Bošković-Stulli i Olinko Delorko iz Zagreba. Među predstavnicima iz Zagreba sastanku je prisustvovala i Marijana Gušić.

Olinko Delorko

ŠESTI MEĐUNARODNI SLAVISTIČKI KONGRES (Prag, 7—13. VIII 1968)

Ovaj kongres održavao se u Pragu u danima kada je taj grad proživljavao posljednje dane jednoga velikog poleta, kada su u nj bile uprte oči mnogih u svijetu s nadanjem da se tu začinju novi, humani oblici socijalizma. Ubrzo poslije svršetka kongresa svršile su i te nade.

Dok su trajala predavanja i diskusije u kongresnim dvoranama, interes mnogih sudionika kongresa bio je u znatnoj mjeri upravljen drugamo, prema onim govorima i diskusijama što su se mogli čuti na otvorenim prostorima grada Praga — na Pšikopama i pod spomenikom Jana Husa.

Možda baš zbog paralelnosti tih dvaju tako nejednakih diskusionih tokova, ono što se odvijalo u kongresnim sekcijama, nije poticalo dublje zanimanje niti življe razgovore, bar ne u folklornoj sekciji. A bilo je i drugih razloga, koji se uključuju u tipične boljetice velikih kongresa: mnogo ljudi, mnogo referata, neizbježne vremenske kolizije zanimljivih predavanja u različitim sekcijama, nehomogenost tema, nedostatak vremena za opsežnije rasprave. Smjenjuju se na taj način dobra i slabija predavanja, popraćena kraćom diskusijom, pretežno takvom koja ne ostavlja dubljeg traga u sjećanju.

Na kongresu je djelovalo pet sekcija, koje su obuhvaćale ova znanstvena područja: lingvistika, nauka o književnosti, književno-lingvistički problemi, slavenska narodna književnost i opći slavistički povijesni problemi. Uz to je zasjedalo nekoliko specijaliziranih komisija.

Na sekciji nazvanoj »Slavenska narodna književnost« razmatrale su se ove središnje teme: problemi slavenske narodne balade, sistem vrsta slavenskih narodnih književnosti, polunarodna književnost i poredbeno proučavanje slavenske narodne epike. Prema štampanom kongresnom programu održana su u toj sekciji 44 referata i saopćenja (faktički ih je bilo nešto manje jer neki prijavljeni predavači nisu došli na kongres).

Zamjerka ovoj sekciji od načelne važnosti tiče se njezina tematskog okvira: nejasno je što zapravo znači pojam »slavenska narodna književnost« i po čemu se ona kao cjelina izdvaja iz neslavenskih, a dosljedno tome još je nejasnije, pa i znanstveno neodrživo krenuti od pretpostavke da postoji poseban »sistem vrsta slavenskih narodnih književnosti«. Može se raspravljati o različitim aspektima uzajamnih odnosa unutar slavenskih usmenih književnosti, ali ne bi trebalo »slavensku narodnu književnost« tretirati kao posebnu cjelinu. Tema o »polunarodnoj« književnosti veoma je važna i pozdravljamo njezino uključivanje među kongresne teme, ali je termin »polunarodna« (*polunarodnaja literatura, littérature mi-folkloristique, pololidová literatura*) umjetno skovan i neodrživ. Na hrvatskom jeziku odgovara tom pojmu naziv *pučka književnost*.

Među predavačima na sekciji za »slavensku narodnu književnost« nastupili su neki od najistaknutijih današnjih slavista i folklorista, kao Jiří Horák, Pjotr Bogatirjov, Maximilian Braun i drugi, i bilo je zadovoljstvo vidjeti ih i slušati. Od referenata iz Jugoslavije govorili su M. Sertić, T. Čubelić i M. Bošković-Stulli iz Zagreba, O. Mladenović iz Beograda, K. Penušliski iz Skopja te M. Matičetov iz Ljubljane.

Što je poslije kongresa ostalo kao trajna vrijednost, to su publicirani tekstovi referata. Među njima ima dosta takvih koji su svoju punu vrijednost otkrili tek kao tiskana riječ; a neki drugi ostali su podjednako osrednji i u usmenome kongresnom i u štampanom obliku.

Kongresni referati nisu objavljeni na jednome zajedničkom mjestu (izuzevši kratke sazetke referatā u knjizi *VI. Mezinárodní sjezd slavistu v Praze 1968*. Resumé přednášek, příspěvků a sdělení, izd. ČSAV, Praha 1968), nego su razasuti po brojnim zbornicima, časopisima i prigodnim kongresnim publikacijama zemalja kojih su predstavnici sudjelovali na kongresu. Žalimo što poslije kongresa nije objavljen bibliografski pregled svih tih publikacija, koji bi pridonio tome da se sačuva dublji i trajniji trag jednoga tako velikog, dugo i pomno pripremanoga kongresa. Želeći da u granicama svojih mogućnosti dijelom popunim tu prazninu, donosim sada pregled folklorističkih priloga u publikacijama što sadrže kongresne referate; držim da je takav prikaz korisniji od pregleda usmeno održanih referatā prema rasporedu kongresnih sekcija. (Neki od niže navedenih referata nisu bili na kongresu pročitani zbog bolesti autora, npr. referati Kravcova, Kuzmine i dr.)

Zbornik *Československé přednášky pro VI mezinárodní sjezd slavistů v Praze* (Academia, ČSAV, Praha 1968) sadrži referate čehoslovačkih sudionika na kongresu, od kojih se njih šest bavi folklornom tematikom: Orest Zilynskij piše o povijesnoj klasifikaciji slavenskoga pjesničkog folkloru, Cecilija Havlikova o katalogizaciji tekstova lirskih narodnih pjesama, Jaromír Jech o pitanju slavenskih pripovjedačkih sižeā i njihovih redakcija, Karel Horálek o antičkim tradicijama u južnoslavenskoj narodnoj poeziji, Jiří Horák o interetničkim sižeima slavenskih balada te Oldřich Sirovátka o odnosu čeških i njemačkih narodnih balada. Referat Vjere Gašparikove o slovačkoj narodnoj pripovijeci s etničkog i interetničkoga gledišta objavljuje se u zborniku *Slavistica*. Etnografia — Folkloristika (Bratislava).

Sovjetski referati objavljeni su u dva zbornika i u nekoliko pojedinačnih brošura. Zbornik *Istorija, kul'tura, fol'klór i étnografija slavjanskih narodov*. VI međunarodnyj s'ezd slavistov (Praga, 1968). Doklady sovjetskoj delegaciji (AN SSSR, Institut slavjanovedenija, »Nauka«, Moskva 1968) sadrži ove folklorističke referate: N. N. Veleckaja govori o nekim ritualnim pojavama u poganskim pogrebnim obredima, B. N. Putilov o tipologiji vrsta i sižejnim vezama u ruskoj i južnoslavenskoj epici, N. I. Kravcov o južnoslavenskoj epici, V. K. Sokolova o tipovima povijesnih predaja, E. V. Pomeranceva o osobinama ruskih »bilički« (narodnih mitoloških predaja), E. V. Gusev o suvremenom folkloru slavenskih naroda, K. V. Čistov o problematici sižejnog sastava ruskih narodnih predaja i legendi, V. G. Bazanov o tzv. literarnom folkloru u ruskom revolucionarnom pokretu XIX st., te I. F. Belza o narodnim izvorima zapadnoslavenske klasične muzike.

Zbornik *Slavjanskije literatury*. VI međunarodnyj s'ezd slavistov (Praga, avgust 1968). Doklady sovjetskoj delegaciji (AN SSSR, Sovjetskij komitet slavistov, »Nauka«, Moskva 1968) sadrži ove referate s folklornom tematikom: V. D. Kuzmina piše o poredbeno-historijskom proučavanju sižeā u istočnoslavenskoj i južnoslavenskoj literarnoj i usmenoj tradiciji u vezi sa sižeom o prognojenoj pastoreci bez ruke; P. G. Bogatirjov govori o umjetničkim sredstvima u humorističnom sajamskom folkloru; S. A. Makašin prikazuje novu građu iz arhiva P. V. Kirejevskoga.

Od posebnih knjižica sa sovjetskim folklorističnim kongresnim referatima došle su nam u ruku dvije: K. P. Kabašnikau, *Belaruskaja kazka ū kazačnym ėpase slavjan* (AN Belaruskaj SSR, Belaruskij komitët slavistaŭ, Minsk 1968) i S. J. Gryca, O. I. Dej, *Pryncypy klasyfikacij i naukovogo vydannja ukraïns'koï slovesno-muzyčnoï narodnoï tvorčosti na sučasnomu etapi*. VI mižnarodnyj z'ïzd slavistiv (AN Ukraïns'koï RSR, Kijev 1968). Prva knjižica govori, dakle, o mjestu bjeloruskih pripovijedaka među slavenskim narodnim pripovijetkama, a druga govori o klasifikaciji i znanstvenom publiciranju ukrajinskih folklornih pjesničkih tekstova i muzike.

Prigodni broj časopisa *Romanoslavica* (Bukurešt, XVI, 1968), koji sadrži referate napisane za VI međunarodni slavistički kongres, donosi prilog na francuskom jeziku, kome je autor I. C. Chițimia, o pučkim knjigama u slavenskim i rumunjskoj književnosti, o njihovoj nacionalnoj književnoj funkciji i univerzalnom značenju.

U zborniku *Slavistische Studien zum VI Internationalen Slavistenkongress in Prag 1968* (R. Trofenik, München 1968) objavljen je referat Maksimilijana Brauna o metodološkim pitanjima uz problem narodne balade.

Zbornik *Communications présentées par les slavissants de Belgique au VIe Congrès International de Slavistique Prague — Août 1968* (Bruxelles 1968) sadrži referat Charlesa Hyarta, u kojemu se komparativno razmatraju grupacije stihova u jugoslavenskim narodnim pjesmama i francuskim »chansons de geste«.

Jugoslavenski referati objavljeni su u nekoliko publikacija. Prilozi hrvatskih predavača uključeni su u prigodni kongresni svezak *Radova Zavoda za slavensku filologiju* (Zagreb, 10, 1968), koji obuhvaća tri referata o folklornoj tematici: Mira Sertić piše o genezi balade u narodnoj i pisanoj književnosti, Tvrtko Čubelić o kategoriji usmenosti i pisanosti kao primarnom i konstitutivnom principu u jezičnim i književnim realizacijama, a Maja Bošković-Stulli o narodnoj predaji (Volkssage) kao kamenu spoticanja u podjeli vrsta usmene proze. (Naknadno je Čubelić izmijenio temu pa je na kongresu govorio »o komparativnim proučavanjima slavenskog eposa«.)

U časopisu *Narodno stvaralaštvo — folklor* (Beograd, 1968, VII, sv. 26—27) objavljen je referat Olivere Mladenović o orskim pjesmama (= pjesmama što se pjevaju u kolu) i njihovu mjestu u sistematizaciji srpskohrvatskih narodnih pjesama.

Slavistička revija (Ljubljana, 16, 1968, str. 203—229) donosi referat Milka Matičetova o usmenom stvaralaštvu Slovenaca u Reziji u Italiji.

Publikacija *Referati na makedonskite slavisti za VI međunaroden slavistički kongres vo Praga* (Biblioteka »Literaturen zbor«, 2, Skopje 1968) sadrži referat Kirila Penušliskog o suvremenom stanju makedonske epske tradicije.

Kongresni Program obuhvaća i nekoliko referata o kojima, na žalost, ne raspoložemo podacima jesu li objavljeni i gdje su objavljeni (neki od njih uključeni su u Program, ali nisu bili na kongresu pročitani, npr. referati J. Krzyżanowskog, I. Zemcovskog, Radmile Pešić, M. Popa, D. Mirkovića, S. Nazečića, P. Nedoa).

Evo tema spomenutih kongresnih referata i saopćenja: W. E. Harkins (SAD) izložio je generičku komparaciju ruskih i čeških narodnih balada; referat J. Krzyżanowskog (Poljska) odnosi se na poljske narodne poslovice; I. Klagge (DDR) govori o slici čovjeka u ruskoj poslijeratnoj častuški; referat I. Zemcovskog (SSSR) postavlja problem zajedničkih obilježja slavenskoga muzičkog folkloru; tema referata R. Pešić odnosi se na kalendare kao »knjigu za narod« u Srba u XIX st.; B. Meriggi (Italija) govori o zajedničkim elementima u slavenskoj narodnoj epici; referat V. M. Gacaka (SSSR) govori o junačkoj epici s gledišta zajedničkih balkanskih obilježja; D. Mirković uspoređuje slovačke i srpskohrvatske narodne pjesme; S. Nazečić raspravlja o dehistorizaciji ličnosti i događaja u narodnoj epskoj poeziji; P. Nedo (DDR) razmatra zapadno-slavensku narodnu pripovijetku u njemačko-slavenskom krugu; M. Pop (Rumunjska) odabrao je kao temu svog referata problem općih mjesta u južno-slavenskoj i rumunjskoj junačkoj epici; zajednički referat C. Romanske, S. Stojkove R. Angelove i T. Živkova (Bugarska) govori o »genetičkim izvorima i tipološkim sličnostima bugarske junačke epike sa srpskohrvatskim junačkim pjesmama i ruskim bilinama«, a zajednički referat A. Juzvenka, N. Šumade, M. Hajdaja i V. Skripke (SSSR) o povijesno tipološkim i genetičkim vezama u slavenskoj narodnoj epici XVII—XIX st.

Osim publikacija s kongresnim referatima objavljeni su i neki posebni zbornici s prilogima posvećenim VI međunarodnom slavističkom kongresu, među njima *Slavistični istraživanja* (Sofija 1968) s raspravom C. Romanske o bugarskim narodnim pjesmama i njihovoj sličnosti s narodnim pjesmama ostalih slavenskih naroda.

Knjiga XI za god. 1968. godišnjaka *Russkij fol'klor* tematski je zbornik s naslovom »Povijesne veze u slavenskom folkloru«, indirektno također inspiriran Slavističkim kongresom u Pragu.

U ovom pregledu kongresnih referata i publikacija u kojima su oni objavljeni uzdržali smo se od kritičkih ocjena. U pitanju je mnoštvo tako raznolikih radova da za njihovu sažetu kritiku ne postoji zajednički nazivnik. Držimo da je u ovoj prilici korisnije dati pregled tema kojima su na kongresu bili zaokupljeni folkloristi slavisti uz osnovnu bibliografsku orijentaciju onima koji bi željeli pročitati te kongresne referate.

Maja Bošković-Stulli

DRUGA RADNA KONFERENCIJA O KATALOGIZACIJI EVROPSKIH NARODNIH BALADA (Cikláj kraj Brna, 10—12. IV 1969)

Komisija za narodnu poeziju SIEF-a (*Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore*) organizirala je u proljeće god. 1969. drugu konferenciju svoje radne grupe za katalogizaciju evropskih narodnih balada (prvi sastanak održan je god. 1966. u Freiburgu i.Br.).

Na sastanku u Ciklájju sudjelovala su 22 stručnjaka iz Čehoslovačke, Savezne Republike Njemačke, Norveške, Nizozemske, Rumunjske, Mađarske, Sjedinjenih Američkih Država i Jugoslavije (Jugoslaviju su predstavljale dr Zmaga Kumer iz Ljubljane i autorica ovog prikaza).